бливо тих питань, що пов'язані з визначенням кола безумовних причин для розірвання шлюбу, поданням доказів до суду, забезпечення захисту прав кожного із подружжя тощо. Суди та інші компетентні органи повинні детальніше визначати подальші дії подружжя, що має дітей щодо їх виховання та утримання, в першу чергу тоді, якщо вони будуть проживати в різних державах.

Література:

1. Черноватий Л. М., Карабан В. І., Іванко Ю. П., Ліпко І. П. Переклад англомовної юридичної літератури: навч. посібник. – 3 – е видання, виправлене і доповнене. – Вінниця. 2006. –532 с.

2. Горчаков М. И. (протоирей) Церковное право. Краткий курс лекций / М. И. Горчаков. – СПб.: Типография И. Флейтмана, 1909. – 283 с.

3. Мороз І., Кушнір Х. Розірвання шлюбу між іноземцями в Україні: міф чи реальність? //Юридична газета. – 2015. – №31/477. – С. 24.

4. Решение Экономического суда СНГ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sudsng.org/download_files/rh/2002/Rh_01–1_3–2001_15012002.pdf

В. Ю. Полатай[1]

АРБІТРАЖНІ УГОДИ В МІЖНАРОДНОМУ КОМЕРЦІЙНОМУ АРБІТРАЖІ

Міжнародний комерційний арбітраж є механізмом, який дозволяє врегулювати спори, що виникають між учасниками міжнародного комерційного обігу. У світі не існує якогось загального суду який дозволив би розглядати ці спори. Більше того, не існує загального права, яке б регулювалоб ті чи інші міжнародні комерційні відносини. І тим більше не існує загального для всіх процесуального регламенту, який дозволив би здійснювати правосуддя. Сама природа міжнародних комерційних відносин яка базується на рівності сторін, договірних засадах таких відносин та власне на свободі договору, спричинила виникнення системи міжнародних комерційних арбітражів, які на відміну від системи державних та міждержавних судових установ базуються на волі сторін, договірних засадах.

Міжнародні комерційні арбітражі на відміну від державних судів формуються на договірній основі, сторони можуть обирати арбітрів (арбі-

[1] Кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного права Національного юридичногоуніверситету імені Ярослава Мудрого.

тра) який взагалі може бути не юристом, а спеціалістом в тому чи іншому господарському напрямку, сторони взагалі можуть виключити спір з під дії права і вирішити його по справедливості (exaequo et bono) [1]

«Арбітраж є засобом, за допомогою якого вирішуються спори з використанням процедури про яку домовились сторони контракту. Арбітражне рішення є обов'язковим для сторін, має силу закону та може бути виконаним шляхом подібним для виконання судового рішення. Арбітраж в теперішній час став основним способом врегулювання міжнародних комерційних спорів» [2].

Виходячи з вищевказаного, арбітраж можливий тільки за наявності добровільного погодження сторін пору, на підставі арбітражної угоди.

Арбітражні угоди відіграють ключову роль в арбітражному судочинстві. Вони є власне початком міжнародного комерційного арбітражу і в залежності від їх змісту буде здійснюватись арбітражний розгляд.

Загалом існує декілька підходів до правової природи арбітражних угод та їх видів. В Україні, відповідно до законодавства, фактично виокремлюють два види: арбітражне застереження та арбітражна угода. При цьому, ст. 7 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» [3] непов'язує арбітраж тільки з договірними відносинами. В ч. 1 ст. 7 вказаного закону зазначається, що арбітражна угода – це угода сторін про передачу до арбітражу всіх або певних спорів, які виникли, або можуть виникнути між ними в зв'язку з будь-якими конкретними правовідносинами, незалежно від того, чи мають вони договірний характер чи ні.

В зв'язку з цим, закон і розрізняє арбітражне застереження в контракті або окрему угоду. При цьому, арбітражне застереження є «контрактною» формою арбітражної угоди, а окрема арбітражна угода може укладатися між сторонами, які вирішили передати спір на розгляд певного арбітражу і при цьому ці сторони пов'язані між собою будь-якими правовідносинами, в тому числі і правовідносинами які грунтуються на багатьох договорах.

Загалом же відомі три види арбітражних угод: арбітражне застереження, третейський запис, арбітражний договір.

Під арбітражним застереженням розуміють арбітражну угоду, яка безпосередньо міститься в умовах контракту, є його невід'ємною частиною і розповсюджує свою дію тільки на спори відносно цього контракту. Вона робиться під час укладання контракту, сторони заздалегідь знають, що спори за цим контрактом будуть розглядатись певним міжнародним комерційним арбітражем.

Третейський запис – це арбітражна угода, яка укладається окремо від контракту. Вона може бути укладена звичайно і під час складання контракта,

однак, як правило вона укладається після складання основного договору. Підстави для такої «післяконтрактної» форми арбітражної угоди можуть бути різні: між сторонами виник або виникає спір і вони вирішили передати його на розгляд саме в арбітраж, між сторонами немає спору, але вони розуміють, що коли він виникне, то краще буде якщо він буде розглядатися фахівцями в тій чи іншій галузі – наприклад спеціалістами з IT технологій. Щоб потім, коли справа дійде до розгляду в суді, знову таки не довелося залучати експертів, оскільки судді не спеціалісти в даній галузі. Ну і звичайно, третейський запис робиться коли сторони в основному договорі не зробили арбітражного застереження, спір повинен розглядатися компетентним державним судом, однак сторони просто не довіряють цьому суду.

Арбітражний договір – укладається незалежно від того чи іншого договору. Розповсюджується на декілька контрактів або цілий ряд правовідносин які виникають чи будуть виникати між сторонами. В даному випадку укладання такого окремого і незалежного від конкретного контракту арбітражного договору, поряд з чітким визначенням арбітражу, необхідно буде чітко вказувати ті правовідносини на які буде розповсюджуватись арбітражна угода – окремий договір.

Поряд з тим, що арбітражна угода має декілька видів, вчені – юристи, національне законодавство ст. 7, 16 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж», міжнародне законодавство, а саме аналіз положень ст. 2, 5, 6 Нью-Йоркської конвенції про визнання та приведення до виконання іноземних арбітражних рішень 1958 р. [4], говорить про те, що фактично всі види арбітражних угод ототожнюються.

Арбітражне застереження, третейський запис та арбітражний договір є передумовою для виникнення у сторін права на звернення до компетентного арбітражу. Немає значення яку з вищезазначених видів арбітражної угоди оберуть сторони, головне, щоб ця угода стосувалася предмета спору, була чинною та погодженою між сторонами та чітко і однозначно визначала компетентний арбітраж, інституційні чи ad hoc. Така воля сторін буде свідчити про обрання саме арбітражного способу вирішення спору.

Арбітражна угода за своєю правовою природою є автономною по відношенню до контракту чи спірних правовідносин. Положення ч. 1 ст. 16 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» вказує, що арбітраж не застереження, що є частиною договору, повинно трактуватися як угода, що не залежить від інших умов договору. Винесення третейським судом рішення про недійсність договору не тягне за собою в силу закону недійсність арбітражного застереження.

Така автономність арбітражної угоди дає можливість сторонам спірних правовідносин мати гарантії того, що спір буде розглянуто у будь-якому випадку саме арбітражем. Оскільки наявність арбітражного застереження робить неможливим звернення до державних судових установ. На цих положеннях базується Міжнародне законодавство, а саме Типовий закон ЮНСІТРАЛ щодо міжнародного торгівельного арбітражу (ст. 8) [5].

Загалом усі базові положення міжнародного комерційного арбітражу виходять саме з арбітражної угоди. Оскільки арбітражна угода є самостійним актом, навіть коли вона включається як арбітражне застереження до тексту основного контракту, на неї покладається не тільки попередня функція визначення підсудності спору міжнародному комерційному арбітражу, а і подальше вирішення цього спору і виконання арбітражного рішення.

Що стосується форми арбітражної угоди, то для того щоб майбутнє арбітражне рішення можна було виконати, а саме у виконанні полягає цінність арбітражного рішення, така арбітражна угода повинна бути викладена у письмовій формі. Це вимога ч. 2 ст. 7 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж», ст. II Нью-Йоркської конвенції про визнання та приведення до виконання іноземних арбітражних рішень 1958 р. і ст. 1 Арбітражного регламенту ЮНСІТРАЛ [6].

Зміст арбітражної угоди фактично може бути довільним, але виходячи з того, що потім на підставі цієї угоди арбітраж буде розглядати спір,а потім після винесення рішення його потрібно буде визнавати та звертати до виконання можливо в іншій юрисдикції, арбітражна угода повинна містити певні реквізити. Вони викладені у ч. 1 ст 1 Арбітражного регламенту ЮНСІТРАЛ:

*Типове арбітражне застереження.

Будь який спір, розбіжність або вимога, яка виникла з даного договору або стосується його, або його порушення, припинення або недійсності, підлягає розгляду в арбітражі відповідно до діючого в даний час Арбітражного регламенту ЮНСІТРАЛ.

Примітка. Сторони за бажанням можуть додати до цього:

а) компетентний орган … (назва установи або імя особи);

б) число арбітрів… (один або три);

с) місце арбітражу… (місто або країна);

д) мова (мови) арбітражного розгляду …

Дане типове арбітражне застереження є більше прийнятним для арбітражів ad hoc, оскільки вони не мають свого арбітражного регламенту і створювати такий регламент для розгляду одного спору недоцільно. При

підпорякуванні спору інституційним арбітражам, які мають свій регламент формулу цього арбітражного застереження теж можна використовувати. Інституційні міжнародні комерційні арбітражі зі своїми регламентами, структурою та правилами є більш подібні до державних судових органів хоча в них, як і в арбітражах ad hoc сторони користуються автономією волі у виборі арбітражних процедур.

Взагалі вся процедура арбітражного розгляду базується на lex voluntatis яке як відомо, може бути обмежено тільки імперативними нормами або застереженням про публічний порядок.

Література:

1. Международное частное право / Под ред. Дмитривой Г. К. – М.: Проспект, 2002. – 593 с.

2. Guide to arbitration. International Chamber of Commerce. Paris, 1983. – P. 27.

3. Про міжнародний комерційний арбітраж [Електронний ресурс] : Закон України від 24.02.1994 р. №4002 – XII. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4002–12

4. Конвенція про визнання та приведення до виконання іноземних арбітражних рішень (Нью – Йорк, 1958 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_070

5. Типовий закон ЮНСІТРАЛ щодо міжнародного торгівельного арбітражу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_879

6. Арбітражний регламент ЮНСІТРАЛ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_059

І. П. Липко[1]

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ПЕРЕКЛАДУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

На нинішньому етапі глобалізації випускники вищих навчальних закладів України безперечно мусять бути спроможними перекладати іноземною (переважно англійською) мовою або з останньої тексти, що відносяться до їх професійної сфери, проте проблеми методики формування такої спроможності досі є недостатньо розробленими, що й пояснює актуальність

[1] Кандидат філологічних наук, завідувач кафедри іноземних мов №2 Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого.